

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол №10 від
«11» червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОТЕРАПІЯ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ»

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність С4 «Психологія»

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

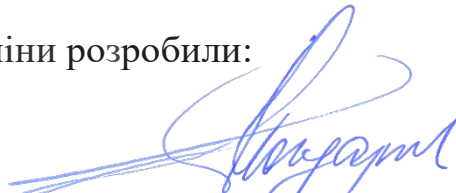
Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>4</u>	<u>8</u>	<u>20</u>	<u>14</u>	<u>56</u>	<u>90</u>	<u>8</u>

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальності С4 Психологія, затвердженої вченою радою ЗФУУ (протокол № 10 від «11» червня 2025 року)

Програму навчальної дисципліни розробили:

Кандидат медичних наук,
доцент кафедри психології

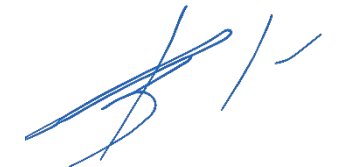
(підпис)

А. Бондарчук

Робочу програму обговорено та затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 9 від “21” травня 2025 року

Завідувач кафедри психології

(підпис)

І. Клименко

Гарант ОПП «Психологія»

(підпис)

І. Клименко

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань – С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання Українська	
Змістових модулів - 2	Спеціальність: С4 Психологія Освітньо-професійна програма «Психологія»	Рік підготовки	
		4-й	
		Семестр	
			8-й
Загальна кількість кредитів/годин - 3/90		Лекції (год.)	
		20	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 год.;	Ступень вищої освіти - Бакалавр	Практичні(год.)	
		16	
		Самостійна робота(год.)	
		54	
		Всього	
		90	
		Вид контролю	
			Залік

2.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Сформувати у здобувачів вищої освіти знання про закономірності психічного розвитку дітей та підлітків, особливості виникнення психологічних труднощів у цьому віці та сучасні підходи до їх психотерапевтичної корекції. Забезпечити формування професійних компетентностей у сфері діагностики, консультування та психотерапії дитячо-підліткової аудиторії.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Завдання спрямовані на формування високого рівня професійної компетентності у здобувачів освіти, які зможуть ефективно працювати у сфері психотерапії:

- Вивчення психічного розвитку дітей та підлітків у нормі та при відхиленнях.
- Ознайомлення з основними психотерапевтичними напрямками (когнітивно-поведінкова терапія, психоаналітичні підходи, арт-терапія тощо).
- Формування навичок психодіагностики та інтерпретації результатів у дитячо-підлітковому віці.
- Розвиток умінь кризового консультування та підтримки дітей і підлітків у складних життєвих ситуаціях.

- Навчання застосуванню психотерапевтичних технік у роботі з емоційними, поведінковими та міжособистісними проблемами.
- Формування етичної позиції та професійної відповідальності психолога у роботі з дітьми та підлітками.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни.

Для успішного засвоєння дисципліни «Психологія та психотерапія дітей та підлітків» студентам необхідно мати ґрунтовні знання з таких предметів:

Пререквізіти:

- Індивідуальна та групова терапія — формує знання й навички застосування психотерапевтичних методів у роботі з окремими клієнтами та групами.
- Основи психіатрії — дисципліна, що ознайомлює студентів із базовими поняттями психіатрії, класифікацією психічних розладів, принципами їх діагностики та загальними підходами до лікування й психосоціальної підтримки пацієнтів.
- Основи психологічного консультування — розглядає принципи, методи та етапи надання психологічної підтримки клієнтам у різних життєвих ситуаціях.
- Основи нейрокорекції — вивчає методи психологічної та педагогічної допомоги, спрямовані на корекцію та розвиток когнітивних, емоційних і поведінкових функцій у дітей та дорослих із нейропсихологічними порушеннями.
- Психодіагностика — це навчальна дисципліна, що вивчає методи дослідження та оцінки індивідуально-психологічних особливостей людини для визначення її стану, здібностей та особистісних характеристик.

Постреквізіти:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та професійних сферах:

- Психологія сім'ї та подружжя — дисципліна, що досліджує закономірності формування, розвитку та функціонування сімейних і подружніх стосунків, а також методи психологічної допомоги сім'ї.
- Основи психофармакології — курс, присвячений вивченню дії психотропних препаратів на психіку та поведінку людини, їх застосуванню в клінічній практиці та психотерапії.
- Переддипломна практика — завершальний етап професійної підготовки, що інтегрує теоретичні знання та практичні навички психолога у реальних умовах діяльності.
- Кваліфікаційна робота — самостійне науково-практичне дослідження здобувача освіти, яке демонструє його професійну компетентність та готовність до самостійної діяльності у сфері психології.

3. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Психологія та психотерапія дітей та підлітків» складається з двох змістовних модулів:

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи психології розвитку та психотерапії дітей і підлітків

Тема 1. Психічний розвиток дітей

Тема присвячена аналізу закономірностей психічного розвитку дитини від раннього дитинства до молодшого шкільного віку. Розглядаються ключові етапи формування когнітивних, емоційних та соціальних функцій, а також вікові кризи. Особлива увага приділяється факторам, що впливають на гармонійний розвиток, включно з сімейним середовищем та культурним контекстом.

Тема 2. Психологія підліткового віку

У темі досліджуються особливості становлення особистості підлітка, його потреба у самоствердженні та пошуку ідентичності. Аналізуються соціальні ролі, вплив групи однолітків та сім'ї, а також проблеми емоційної нестабільності. Висвітлюються психологічні механізми адаптації до змін та формування ціннісних орієнтацій.

Тема 3. Психологічні труднощі дитячого та підліткового віку

Розглядаються типові проблеми цього періоду: тривожність, депресивні прояви, поведінкові порушення та труднощі у навчанні. Вивчаються причини їх виникнення та можливі наслідки для розвитку особистості. Окремо акцентується увага на ранньому виявленні та профілактиці психологічних труднощів.

Тема 4. Теоретичні підходи до психотерапії

Тема охоплює основні напрями психотерапії, що застосовуються у роботі з дітьми та підлітками: психоаналітичний, когнітивно-поведінковий, гуманістичний та інтегративний. Порівнюються їхні концептуальні засади та практичні можливості. Підкреслюється значення адаптації методів до вікових особливостей клієнтів.

Тема 5. Етичні принципи роботи психолога та психотерапевта з дітьми та підлітками

У темі розглядаються базові етичні стандарти професійної діяльності: конфіденційність, добровільність участі, відповідальність перед дитиною та її батьками. Аналізуються складні ситуації, пов'язані з подвійною лояльністю та правами неповнолітніх. Наголошується на необхідності дотримання міжнародних та національних етичних норм.

Змістовний модуль 2. Практичні методи психодіагностики та психотерапії дітей і підлітків

Тема 6. Методи психодіагностики дітей та підлітків

Тема присвячена огляду сучасних психодіагностичних інструментів: тестових методик, проєктивних технік та спостереження. Розглядаються

особливості їх застосування у дитячо-підлітковому віці та інтерпретація результатів. Підкреслюється значення комплексного підходу до оцінки психічного стану.

Тема 7. Психотерапевтичні техніки: арт-терапія, ігрова терапія, казкотерапія

У темі висвітлюються практичні методи роботи з дітьми та підлітками, що ґрунтуються на творчості та грі. Арт-терапія сприяє вираженню емоцій, ігрова терапія — розвитку комунікативних навичок, казкотерапія — формуванню цінностей та моделей поведінки. Показано їхню ефективність у корекції емоційних та поведінкових проблем.

Тема 8. Кризове консультування дітей та підлітків

Тема охоплює принципи психологічної допомоги у випадках травматичних подій, втрати чи сімейних криз. Розглядаються методи стабілізації емоційного стану та підтримки адаптаційних ресурсів. Наголошується на важливості швидкого реагування та співпраці з батьками й соціальним оточенням.

Тема 9. Робота з сім'єю: сімейне консультування та психотерапія

У темі аналізуються підходи до взаємодії з батьками та іншими членами сім'ї у процесі психотерапії дітей. Розглядається роль сімейної системи у виникненні та подоланні психологічних труднощів. Підкреслюється значення партнерства між психологом і сім'єю для досягнення позитивних результатів.

Тема 10. Комплексні програми психотерапії дітей та підлітків

Тема присвячена інтеграції різних методів психотерапії у довготривалі програми допомоги. Розглядаються принципи побудови індивідуальних та групових програм, критерії оцінки їх ефективності. Акцент робиться на міждисциплінарному підході та співпраці з освітніми й медичними інституціями.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів і тем практичних занять	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л.	пр.	с.р.
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи психології розвитку та психотерапії дітей і підлітків				
Тема 1. Психічний розвиток дітей: закономірності, етапи та вікові кризи.	10	2	2	6
Тема 2. Психологія підліткового віку: особливості становлення особистості та соціалізації.	10	2	2	6
Тема 3. Психологічні труднощі дитячого та підліткового віку: емоційні, поведінкові та когнітивні проблеми.	10	2	2	6

Тема 4. Теоретичні підходи до психотерапії: психоаналітичний, когнітивно-поведінковий, гуманістичний.	10	2	2	6
Тема 5. Етичні принципи роботи психолога та психотерапевта з дітьми та підлітками.	9	2	2	5
Змістовний модуль 2. Практичні методи психодіагностики та психотерапії дітей і підлітків				
Тема 6. Методи психодіагностики: тестові, проєктивні та спостереження.	9	2	2	5
Тема 7. Психотерапевтичні техніки: арт-терапія, ігрова терапія, казкотерапія.	8	2	1	5
Тема 8. Кризове консультування: допомога при травматичних подіях та втраті.	8	2	1	5
Тема 9. Робота з сім'єю: сімейне консультування та психотерапія у дитячо-підлітковому контексті.	8	2	1	5
Тема 10. Комплексні програми психотерапії: інтеграція методів та оцінка ефективності.	8	2	1	5
Усього:	90	20	16	54

5. Тематика практичних та занять з дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи психології розвитку та психотерапії дітей і підлітків

Практичне заняття 1. Аналіз психічного розвитку дітей

- Охарактеризуйте основні етапи психічного розвитку дитини.
- Назвіть ключові вікові кризи раннього дитинства.
- Зазначте фактори, що впливають на гармонійний розвиток.
- Опишіть роль сімейного середовища у формуванні когнітивних та емоційних функцій.
- Перелічте відмінності розвитку у нормі та при відхиленнях.

Практичне заняття 2. Особливості психології підліткового віку

- Охарактеризуйте процес формування ідентичності підлітка.
- Назвіть соціальні ролі та вплив групи однолітків.
- Зазначте типові прояви емоційної нестабільності у підлітковому віці.
- Опишіть зміни у ціннісних орієнтаціях підлітків.
- Сформулюйте основні механізми адаптації до труднощів.

Практичне заняття 3. Психологічні труднощі дітей та підлітків

- Охарактеризуйте найпоширеніші емоційні проблеми у дітей та підлітків.
- Назвіть основні поведінкові порушення у шкільному середовищі.
- Зазначте причини виникнення тривожності та депресивних станів.
- Опишіть методи профілактики психологічних труднощів.
- Розкрийте можливі наслідки невчасно виявлених проблем.

Практичне заняття 4. Теоретичні підходи до психотерапії

- Охарактеризуйте психоаналітичний підхід у дитячій психотерапії.
- Назвіть особливості когнітивно-поведінкової терапії для дітей.
- Опишіть гуманістичний підхід у роботі з підлітками.

- Переліchte відмінності інтегративного підходу від класичних моделей.
- Сформулюйте критерії вибору методу відповідно до вікових особливостей клієнта.

Практичне заняття 5. Етичні принципи роботи з дітьми та підлітками

- Охарактеризуйте принцип конфіденційності у роботі з неповнолітніми.
- Назвіть умови забезпечення добровільності участі у психотерапії.
- Зазначте складні ситуації, пов'язані з подвійною лояльністю.
- Опишіть баланс між правами дитини та очікуваннями батьків.
- Переліchte міжнародні стандарти етики у дитячій психотерапії.

Змістовний модуль 2. Практичні методи психодіагностики та психотерапії дітей і підлітків

Практичне заняття 6. Методи психодіагностики дітей та підлітків

- Назвіть основні тестові методики дитячої психодіагностики.
- Охарактеризуйте проєктивні техніки для дітей.
- Опишіть особливості організації спостереження за поведінкою.
- Зазначте труднощі інтерпретації результатів психодіагностики.
- Сформулюйте значення комплексного підходу до оцінки психічного стану.

Практичне заняття 7. Практичні психотерапевтичні техніки

- Охарактеризуйте можливості арт-терапії у вираженні емоцій.
- Назвіть переваги ігрової терапії для розвитку комунікації.
- Опишіть роль казкотерапії у формуванні цінностей та моделей поведінки.
- Переліchte техніки, ефективні при емоційних порушеннях.
- Запропонуйте критерії вибору методу залежно від віку та проблеми клієнта.

Практичне заняття 8. Кризове консультування дітей та підлітків

- Назвіть типові кризові ситуації у дитячому та підлітковому віці.
- Охарактеризуйте методи стабілізації емоційного стану після травми.
- Опишіть роль співпраці з батьками у кризовій допомозі.
- Переліchte способи підтримки адаптаційних ресурсів.
- Сформулюйте значення швидкого реагування у кризових випадках.

Практичне заняття 9. Робота з сім'єю у психотерапії дітей

- Охарактеризуйте вплив сімейної системи на психологічні труднощі дитини.
- Назвіть методи сімейного консультування у практиці психолога.
- Опишіть принципи партнерства між психологом і батьками.
- Переліchte типові конфлікти у сімейній взаємодії.
- Запропонуйте способи інтеграції сімейної психотерапії у роботу з підлітками.

Практичне заняття 10. Комплексні програми психотерапії дітей та підлітків

- Охарактеризуйте принципи інтеграції різних методів у програми допомоги.
- Назвіть основні етапи побудови індивідуальних програм психотерапії.
- Опишіть особливості організації групових програм для дітей та підлітків.
- Перелічте критерії оцінки ефективності психотерапевтичних програм.
- Сформулюйте значення міждисциплінарного підходу у роботі з дітьми.

6. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійне заняття 1. Особливості психічного розвитку дітей – Охарактеризуйте основні етапи психічного розвитку дитини. – Назвіть ключові вікові кризи раннього дитинства. – Зазначте фактори, що впливають на гармонійний розвиток. – Опишіть роль сімейного середовища у формуванні когнітивних та емоційних функцій.	6
2	Самостійне заняття 2. Психологія підліткового віку та становлення особистості – Охарактеризуйте процес формування ідентичності підлітка. – Назвіть соціальні ролі та вплив групи однолітків. – Зазначте типові прояви емоційної нестабільності у підлітковому віці. – Опишіть зміни у ціннісних орієнтаціях підлітків. – Сформулюйте основні механізми адаптації до труднощів.	6
3	Самостійне заняття 3. Психологічні труднощі дитячого та підліткового віку – Охарактеризуйте найпоширеніші емоційні проблеми у дітей та підлітків. – Назвіть основні поведінкові порушення у шкільному середовищі. – Зазначте причини виникнення тривожності та депресивних станів. – Опишіть методи профілактики психологічних труднощів. – Розкрийте можливі наслідки невчасно виявлених проблем.	6
4	Самостійне заняття 4. Теоретичні підходи до психотерапії дітей та підлітків – Охарактеризуйте психоаналітичний підхід у дитячій психотерапії. – Назвіть особливості когнітивно-поведінкової терапії для дітей. – Опишіть гуманістичний підхід у роботі з підлітками. – Перелічте відмінності інтегративного підходу від класичних моделей. – Сформулюйте критерії вибору методу відповідно до вікових особливостей клієнта.	6

5	Самостійне заняття 5. Етичні принципи роботи психолога з дітьми та підлітками – Охарактеризуйте принцип конфіденційності у роботі з неповнолітніми. – Назвіть умови забезпечення добровільності участі у психотерапії. – Зазначте складні ситуації, пов'язані з подвійною лояльністю. – Опишіть баланс між правами дитини та очікуваннями батьків. – Перелічте міжнародні стандарти етики у дитячій психотерапії.	5
6	Самостійне заняття 6. Методи психодіагностики дітей та підлітків – Назвіть основні тестові методики дитячої психодіагностики. – Охарактеризуйте проєктивні техніки для дітей. – Опишіть особливості організації спостереження за поведінкою. – Зазначте труднощі інтерпретації результатів психодіагностики. – Сформулюйте значення комплексного підходу до оцінки психічного стану.	5
7	Самостійне заняття 7. Практичні психотерапевтичні техніки для дітей та підлітків – Охарактеризуйте можливості арт-терапії у вираженні емоцій. – Назвіть переваги ігрової терапії для розвитку комунікації. – Опишіть роль казкотерапії у формуванні цінностей та моделей поведінки. – Перелічте техніки, ефективні при емоційних порушеннях. – Запропонуйте критерії вибору методу залежно від віку та проблеми клієнта.	5
8	Самостійне заняття 8. Кризове консультування дітей та підлітків Назвіть типові кризові ситуації у дитячому та підлітковому віці. Охарактеризуйте методи стабілізації емоційного стану після травми. Опишіть роль співпраці з батьками у кризовій допомозі. Перелічте способи підтримки адаптаційних ресурсів. Сформулюйте значення швидкого реагування у кризових випадках.	5
9	Самостійне заняття 9. Робота з сім'єю у психотерапії дітей та підлітків – Охарактеризуйте вплив сімейної системи на психологічні труднощі дитини. – Назвіть методи сімейного консультування у практиці психолога. – Опишіть принципи партнерства між психологом і батьками. – Перелічте типові конфлікти у сімейній взаємодії. – Запропонуйте способи інтеграції сімейної психотерапії у роботу з підлітками.	5
10	Самостійне заняття 10. Комплексні програми психотерапії дітей та підлітків – Охарактеризуйте принципи інтеграції різних методів у програми допомоги. – Назвіть основні етапи побудови індивідуальних програм психотерапії.	5

	– Опишіть особливості організації групових програм для дітей та підлітків. – Перелічте критерії оцінки ефективності психотерапевтичних програм. – Сформулюйте значення міждисциплінарного підходу у роботі з дітьми.	
Всього		54

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Психологія та психотерапія дітей та підлітків» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, презентації;
- залік.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Психологія та психотерапія дітей та підлітків» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	
40%	10%	40%	10%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2
Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (5 занять, 5 тем – 5 оцінок). 2.Модульний контроль 1 проводиться на 4 занятті. Оцінка за Модульний контроль 1 виставляється на підставі виконання письмового завдання.		Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (5 занять, 5 тем – 5 оцінок). 2.Модульний контроль 2 проводиться на останньому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання письмового завдання.	

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)

35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-10
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі онлайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Боулбі Дж. *Прив'язаність і втрата*. Лондон, 1969.
2. Католик Г. *Дитяча та юнацька психотерапія: Теорія і практика*. Львів: Астролябія, 2009.
3. Католик Г., Фільц О. *Українська школа дитячо-юнацької психотерапії*. ЛьВДУВС, 2023.
4. Кляйн М. *Психоаналіз дітей*. Лондон, 1932 (укр. переклад).
5. Литвиненко С.А., Ямницький В.М. *Психотерапія дітей та підлітків: традиції та сучасні підходи*. РДГУ, 2019.
6. Ремшмидт Х. (ред.). *Психотерапія дітей і підлітків*. М.: Мир, 2000.
7. Філіппова Е.В. (ред.). *Детская и подростковая психотерапия*. М.: Юрайт, 2017.
8. Фрейд А. *Его-психологія та дитячий психоаналіз*. Відень, 1946.
9. Юнг К.Г. *Аіон: Нариси щодо символіки самої*. Київ: Основи, 2005.
10. Наарасало-Ресу К.-М. *Настанови 00696. Психотерапевтичні методи лікування дітей та підлітків*. МОЗ України, 2017.

Додаткові:

11. *Ігрова терапія: сучасні підходи*. Київський університет, 2021.
12. *Когнітивно-поведінкова терапія дітей та підлітків*. DUODECIM, 2017.
13. *Пісочна терапія: методичні рекомендації*. Львів, 2020.
14. *Психологічна підтримка дітей та підлітків, які пережили травматичні події*. Суми: СОІПО, 2026.
15. *Психотерапія при тривожних та депресивних розладах у дітей*. МОЗ України, 2022.

16. *Символдрама у роботі з дітьми та підлітками*. Юнгіанський інститут, 2020.
17. *Сімейна психотерапія у дитячому віці*. Практичний посібник, 2019.
18. ЮНІСЕФ. *Ментальне здоров'я дітей під час війни*. Київ, 2024.

Інформаційні ресурси:

19. ESCAP – European Society for Child and Adolescent Psychiatry:
<https://escap.eu>
20. Save the Children Ukraine – <https://www.savethechildren.net>
21. UNICEF Ukraine – Mental Health: <https://www.unicef.org/ukraine>
22. WHO Europe – Child Mental Health – <https://who.int/europe>
23. Державна служба України у справах дітей – <https://dsusd.gov.ua>
24. Електронна бібліотека ХНУ: <http://lib.khnu.km.ua> (lib.khnu.km.ua in Bing)
25. Інститут психології ім. Г.С. Костюка НАПН України – <https://psychology-naes.org.ua> (psychology-naes.org.ua in Bing)
26. Інфопортал «I Am Ukraine» (психологічна допомога дітям):
<https://iam.org.ua>
27. Координаційний центр з психічного здоров'я КМУ – <https://mhc.gov.ua>
28. Міністерство охорони здоров'я України – <https://moz.gov.ua>
29. Українська спілка психотерапевтів – <https://psychotherapy.org.ua>
(psychotherapy.org.ua in Bing)
30. Український інститут дитячо-юнацької психотерапії –
<https://childtherapy.in.ua> (childtherapy.in.ua in Bing)